

PEST, I. félev.

18. szám.

Május 4. 1865.

Megjelenik e lap minden héten egyszer, esütörtökön. Előfizetési ár: helyben félévre 1 forint 31 kr., egész évre 2 forint 62 kr.; vidékre fél-évre 1 frt 66 kr., egész évre 3 frt 32 kr. A pályázatok beiktatásáért tíz sorig minden egyszeri fölvtételért 1 frt, tíz soron fölül, egyszeri közlésért 2 frt, ha többször közöltetik, 1 forint 50 krajczár számítatik.

Mit irt a romai pápa?

A kik a világ folyását élesebb szemekkel kísérik, régen észrevették már, hogy az írástudók között szélesen elágazott szövetség létezik, mely feladatául tűzte ki a kereszténységnek kiirtását.

E végre irogatják istentagadó könyveiket; e végre adják ki hitessufoló újságaikat. E végre zaklatják a pápát, üldözik, a hol csak lehet, az egyházat, a papokat, a szerzeteseket és apáczákat. E végre indítják a forradalmi zavarokat s mindazon nyugtalanságokat, melyek a világot örökös forrongásban tartják. E végre rabolják el az egyháztól a kegyes alapítványokat; veszik ki az iskolákat az egyház kezéből. E végre hoznak forgalomba jóhangzású szép szavakat, melyekbe a legrutabb dolgok vannak takarva. E végre szórják a rágalmakat, a gyűlöletet és türelmetlenséget minden ellen, a mi némiképen a kereszténységnek oltalmára lehetne. E végre szólnak el tarkábbnál tarkább, ferdébbnél ferdébb, veszélyesebbnél veszélyesebb tévedéseket, elveket és tanokat, hogy a kifárasztott, tévutra vezetett, elámitott emberek végre hozzájok csapjanak. Hogy aztán megtagadják az Istent, elvessek az evangéliomot, üresen hagyják a templomokat és lemondva a halhatatlanság édes reményéről, egészen a földhöz tapadjanak; abban találják dicsőségöket, hogy a majmóktól származzanak és nem egyebek, mint silány párák állatok; nem másra valók, minthogy egyenek, igyanak, párosodjanak és az írástudó uraknak vak eszközökül szolgáljanak, akarat nélküli igavonó barmaik legyenek.

Vannak, vannak a világon csodabogarak e tekintetben; s ha így szaporodnak, maholnap szégyellenünk kell magunkat, hogy emberek vagyunk.

Vannak csodabogarak, kik azt mondják, hogy nekik nem kell az a jó Isten, a ki az eget-földet teremtette, és ránk atyai gondot visel; hanem az ő istenök a természet, a mit látnak; tehát a fűzfa, a foghagyma és pozdorja is! épen mint a Jézus előtt élő pogányoknál volt

Van csodabogár, ki azt tartja, hogy az ő esze az Isten! Bizony furcsa istenek keletkeznének ilyformán. Magam is ismertem már olyan embert, a ki magát istennek tartotta, hanem hogy őt meg mások bolondnak tartották.

Vannak csodabogarak, kik már nem is akarják magukat úgy eltemettetni, mint keresztényeknél szokás; hanem meghalnak szentség nélkül és eltemettetnek vallásos szertartás nélkül.

Vannak csodabogarak, kik azt állítják, hogy abban áll a polgárosodás vagyis műveltség, ha valaki semmit sem hisz; vallás nélkül él, templomba sem jár; hanem jár a mulatóhelyekre, bordélyházakba, s több affélet tesz, a mi az evangéliommal ellenkezik.

Vannak csodabogarak, kik azt vitatják, hogy mindenki olyan vallást követhet, a milyen neki tetszik; mindamellett aztán egy sem kell nekik.

Vannak csodabogarak, kik a házasságot adásvevési szerződésnek nézik; s ezzel egyetemben azt tartják, hogy a megvett feleségen tovább lehet adni; mindamellett azonban nem igen házasodnak, hanem a mások feleségeit és a leányokat csábítják. . . .

Jaj! de ki győzné azt a sok csodabogarat elszámolni, kik kificzamodott, vagy roszakaratu ferdítéseikkel a keresztény igazságokat, a józan elveket lerontani s oly nézetekkel akarják felváltani, melyeknek elfogadása által a vallástalanság, az istentagadás kapna lábra; felfordulna a világ rendje; zürzavar, háborúság, vérengzés és ezek folytán szenvedés és nyomoruság állna be.

Gondolom, nem sokan lehetnek, kik a világ állapotát rzsaszímben látnák.

Elégedetlenséget tapasztalunk mindenütt; panaszt hallunk zsbongni mindenfelől a dolgok folyása miatt.

Bajnak tehát okvetlenül kell lenni a világon, pedig sok és nagy bajnak; de kell a bajok okának, forrásának is lenni: mert magától semmi sem lesz.

És ime nyájas olvasók! a kereszténység közös édes atyja, a romai pápa, ki hiveit, sőt ellenségeit is

őszintén és önzéstelenül szereti, nem csak örökkévaló boldogságukat, hanem ezen életbeli nyugalmokat és jóllétöket is szíve mélyéből ohajtja, rámutat a világot háborgató bajok forrásaira.

Levelet irt a széles világon elterjedt kath. egyház valamennyi püspökének, melyben atyai szívének egész szeretetével szólítja fel őket, őrizték meg hiveiket a világban mindinkább terjedő rosz elvektől, hamis nézetek- és tévelygésektől, melyek az elméket a lélekben járó legfőbb igazságokra nézve zavarba ejtik; az embert Istentől, anyaszentegyháztól és hittől elszakasztják. Isten — önmaga — és emberek iránti viszonyai-ból kiforgatják, és ingadozó nádszálként a forgandó emberi vélemények szelének teszik ki. . . .

Levele mellé csatolta az általa ilyen károsoknak és épen azért kárhóztatandóknak ismert hibák és tévelyek sorozatát is. . . .

Mintha villám ütött volna le, oly megdöbbenést, és zavart okozott a pápafalók táborában ezen pápai levél!

Egy hetvenhárom éves öreg, fegyvertelen uralkodó, mintegy végrendeletileg elmondja, hol és miben látja ő a világot elborító bajoknak okát! és mily nagy zajt ütöttek ellene.

A mit a gyűlölet, a rosz akarat és böszült harag roszat mondhatott, azt mind elmondták a pápa felől.

Jóralavó faluban az utolsó pásztornak több becsületet adnak, mint a mennyit a kereszténység főpásztorának adtak az irástudók.

Ugy látszik, a tiszteletlenség és durvaság is a mai haladásához tartozik. Mert épen azok, kik magukat a haladás és polgárosodás híveinek vallják, kik a pápát, mint a haladás általános ellenségét vádolgatják a világ előtt, épen azok vettek föl ujságaikban olyan hangot a pápákirály ellen, a milynen ha tisztességes parasztházban beszélnének, ajtót mutatnának nekik.

Veszett ügy az, melyet nemtelen fegyverekkel lehet csak védeni.

A hazugság, rágalom, elferdítés és gorombaság pedig, melyeket a pápa levele ellen a maguk védelmére az irástudók használnak, mindig nemtelen fegyverek voltak és lesznek, míg az emberi szivekből a nemesebb érzelmek végkép ki nem vesznek.

Mikor a pápa nem szól, haragusznak rá, és azt mondják, hogy a pápa azért hallgat, mert titokban kóholja terveit. Ha pedig szól, azért haragusznak, mert a pápa igazat mond, s az irástudó urak kedvéért nem mondja fehérnek a feketét.

Ők szabadságot vesznek maguknak egyháztól, hitről összebeszélni mindent, a mi szemöknek, szájoknak tetszik; hanem a pápának nem akarják megengedni, hogy az egyház és hit érdekében híveivel beszéljen.

Tehát ő neki, kinek a Megváltó az egyház kormányzására hatalmat adott, s kinek kötelességévé tette, hogy testvéreit is a hitben megerősítse, hallgatás

volna a helye, míg teli torokkal kiáltozhatnának, kik a hitet testvéreik szívéből kiirtani akarják. . . . Hígye a zsidó!

Franciaországban, abban a híres, erős és katolikus Franciaországban, melyet az anyaszentegyház legidősebb leányának neveznek, a kormány nem engedte meg, hogy a püspökök a pápa levelét az ő papjaiknak megküldjék, hanem az ujságíróknak megengedték, hogy azt kinyomtassák, magyarázzák, azaz: elferdítsék!

Gyönyörű szabadság ez. És pedig hogyan magasztalták a mi ujságíróink is a francia kormányt, hogy a püspökökkel úgy bánt, mint jogtalan szolgálkkal.

Igaz, hogy megbánta tettét az a híres kormány, mert a püspökökön kifogni nem tudott, és újra meggyőződhetett arról, hogy a katolikus püspököket hittagadókká tenni sem ígéretekkel, sem fenyegetésekkel nem tudja.

Hála Istennek, minálunk e miatt semmi baj sem volt. Itt is vannak ugyan elegenden, kik szerették volna, ha a pápai levél miatt a katolikus papságot megzaklatták volna; de hiába! Ő es. kir. ap. Felségének jöndulata az egyház iránt most is kintint, a pápai levelet nálunk minden akadály nélkül kihirdették. . . .

Mégis csak csak nagyhatalom az a lelki hatalom, melyet Isten a pápának a hívek kormányzására adott.

Egy levele, mily forrongásba hozza a világot. El-lenségei dühöngnek, kiáltoznak, hazudnak, rágalmaznak s egyáltalán oly nagy zajt ütnek, mint ha legalább is egy új Attila jönne hadaival a világ ellen. Hagyján! Majd elmulik ez is, miként elmúltak az első századok véres üldözései. . . .

Az egyház és annak kormányán a pápa kivívja ezuttal is diadalát, mert végre mégis csak győz az igazság.

Az önmaga eszén járó világ át fogja látni, hogy a pápa azt tette, a mi jogában sőt kötelességében állott; figyelmeztette tudniillik a híveket a forrásokra, melyekből a világot elborító sok baj és nyomorúság fakad.

Át fogja látni a kijózanodott világ, hogy a tévelyek, a hibás nézetek, melyeket a pápa kárhóztatott, csakugyan tévelyek és hibás nézetek voltak; mert az emberi véleményeket eltörli az idő, miként eddig is eltörült már sokat, melyeket a kevély ember szent és sérthetetlen igazságok gyanánt árult és kötött nyakára a világnak.

Talán nem lenne fölösleges némelyeket a pápai levél tartalmából is felhozni, főképp azokat, melyek miatt a legnagyobb zajt ütök; de attól tartok, hogy a nyájas olvasók megsokallják a tért, melyet a „Katolikus Néplap”-ban gyarló dolgozataimmal elfoglalom; békétűrösökkel pedig visszaélni épen nem akarnék.

Szabó Imre.

Három uralkodó.

Tanácskérésben.

„Ész és tanács az öreg-knél van.“ Cicero.

Élt három nagy uralkodó :
Zsidó, pogány, keresztény :
Roboám, Aurél ^{*)}, szent István,
Ezekről beszélek én.

Elmondom : tanácskérésben
Ki, hol vélt elérni ezélt ;
Észreveszszük : ki hibásan,
És ki helyesen ítélt.

Már aztán szó, a mi szó,
Okulni mindenből jó.

Hát ki volt az a Roboám ?
Böles Salamonnak fia :
Ki nem hiszi, tekintse meg :
Mit mutat a Biblia.

Trónra ülve tanácsot kért
Roboám a vénektől ;
S adtak neki jó tanácsot,
De megveté szivéből.

Kinek jó tanács nem kell,
Találkozik veszélyel.

Most ifjúkora társait
Tanácskozni hitta fel ;
És adtak neki tanácsot,
És ő ezt fogadta el.

A tanácsot követte is,
Bizva, szilárd lábón áll :
De ki rossz tanácsot követ,
Csakis veszélyre talál.

Nagyon neki hajtattott,
S gyűlöletet aratott. —

Márk-Aurél pogány császár volt,
Tudja a történelem :
Bár pogány volt, de én őtet
Igen nagyban tisztetem.

Tisztelem őt, mert érdemlé
Élete-, s tetteivel ;
Tiszteletet nem zsarolni,
Hanem érdemelni kell.

Mi nem a szivből ered,
Csak álarczos tisztelet.

E nagy férfi tehát míg élt,
Bár böles volt, sokat tudott :
Mindig értelmes vénektől
Szokott kérni tanácsot.

S uralkodott dicsőséggel. —
És végre végóráját
Sejditvén, eléhivatá
Commodus saját fiát.

És mit mond utoljára,
Szendén nézve fiára ?

„Édes fiam! — szóla — ha én
Bevégzem életemet,
Jól tudod, hogy akkor te fogsz
Fölváltani engemet ;

Sok gond, és teher vár reád,
Magad el nem bírhatod ;
Legyen elved : venni jámbor
Ősz vénektől tanácsot ^{*)}.

Jobb tanácsot más nem ad,
Mint hosszas tapasztalat.“

Szent István mi királyunk volt,
Minden magyar tudja ezt ;
Ő általa jött hazánkba,
Általa a szent kereszt.

Ő is midőn Imre fiát
Szárnya alatt nevelé,
Atyái böles tanácsában
Hly elvet ada elé :

— Remélvén, hogy trónusát
Neki fogja adni át. —

„Kedves fiam, én reményem,
Rád hagyom koronámat,
De hidd el, hogy a korona
Fejünknek sok gondot ad.

Szükséged lesz emberekre,
Kiktől, ha böles tanácsot
Nyerhetsz, akkor szerenesés lesz
Mindvégig a kormányod :

Am fegyverhez ész is kell,
Hogy legyen jó kivitel.

Azt tanácsolom tehát : böles,
És tapasztalt férfiak,
Kik időben öregkorig
Előre haladtanak,

Ezek legyenek, kik téged
Tanácsesal ellássanak,
Nem a szeles, tüzesvérű,
És könnyelmű ifiak :

Ki csak rövid utat tett,
Kevés röögöt ismerhet. —

Ime tehát : böles Márk-Aurél,
S szent István a jó felség,
Elvök szerint a tanácsot
Érett főkben keresék ;

S meg sem bánták : de Roboám
Tüzes ifjak tanácsán
Indulva, megbánta tettét
Sulyos veszteség után.

Kiki ugy arat, mint vet ;
Kövessük a jobb elvet.

^{*)} Márk-Aurél.

^{*)} „Hagyok neked tapasztalt éltés férfiakat, ezek legyenek tanácsársaid.“

S azért, ha földművelésről
Van szó, ne az ifjúkor
Tanácsolja: mit kell tenni
Télen, nyáron, tavaszkor.
Az tanitsón, a ki tanult,
S dolgozott észszerűleg;
Mindent próbált, megtapasztalt,
S ipar mellett öszült meg.
Az tudja: hány magot ad
Egy szem, ki sokszor arat.

És kinek vallás dolgában
Tanács kell, vizsgálja meg:
Melyik a legrégebbi tanszék;
Melyik, eredetileg.
Forduljon oda tanácsért,
S fölleli a mit keres,
Hiszen itt az igazságért
Az Isten fia kezes;
Szolgája csak hirdető,
Ő maga az örökös. —

Orosz Ádám.

Nyílt levél a ponyvairodalom érdekében.

T. szerkesztő ur! Mások példája által bátorítva, legyen szabad eszekélyeségemnek is a ponyvairodalom ügyében egy szerény indítványommal föllépnem¹⁾. Általán két fajra oszthatjuk ezen irodalom becses terményeit: az egyiket képviselik a nemzet erkölcsi jellemét oly irányban képző iratok, mint a *Sóbrí*, *Angyal-Bandi* vagy *Bogár*, *Patkó-féle* históriák; s ezeket helyesen írják, pusztítják a pesti, egri, szegedi stb. áldásos törekvések. A másikat teszik a babonás iratok, melyeknek, ha természetét, s a nép irántok való rokonszenvének okát kutatjuk, mind a főnebbi törekvések elégtelenségét, mind amazok hatását s befolyását ellensúlyozandó, sőt végkép megsemmisítendő iratok kellékét föllelendjük. — Ugyanis: miért ragaszkodik a szegény tudatlan nép annyira a babonás iratokhoz? Természetesen tudatlanságból; de azért is 1) mert azokban ámbár hamis, költött, de többnyire esodás történetek; 2) a nép fölfogásához alkalmazott egyszerű módon s alakban; 3) többnyire érzékeny, de hamis, hazug bücsukat vagy ígéretekkel tartalmazó imák kíséretében adatnak elő. — Ezeket tartva szem előtt, mi először a népnek a esodák iránti szeretetét illeti, ez véleményem szerint alapjában sem nem rossz, sem nem hamis, csak alkalmazásában az, hogy t. i. ál-esodákra téved; ne öntsük ki tehát a fürdővel (visszaéléssel) együtt a gyermeket (esodákban hitet) is ki; ha-

nem elégítsük ki, sőt tápláljuk a jámbor nép ebbeli lelki szomját, s szükségét, esakhogy egészséges esedekkel — igazi esodákkal. Hála Istennek, nem vagyunk mi katolikusok az igazi esodák szükségében; kivált a legújabbak, mint a rimini-i, vagy a salettei Szűz hiteles rövid története, főképp képpel diszitve nehezen tévesztendő hatását, mint azt az ó-beesei ft. plebános ur megkísérlé, s tapasztalá. 2-or Nemes, nem aljas, de nem is magas, hanem népszerű nyelven kellene előadatniok, mit csak valódi néprök tehetnének. 3-or: Imák is lennének melléklendők, még pedig melyekhez igaz, nem hamis, hazug bücsuk, vagy ígéretek vannak esatolva; s e tekintetben nem ajánlhatnám eléggé mintául ft. Jáky Ferencz oslii lelkész ur Pesten Bucásnszky Alajosnál nyomtatott, képekkel s igazi (papai) bücsukkal ellátott kis imáeszkáit, melyekben, ha szükség mutatkoznekn, emlékezem, hogy boldogult Bémer László püspök ur ó mlga M.-Enzersdorfban egész gyűjteményt készített ilyen kis, bücsukkal ellátott imáeszkákból; kijötték-e, vagy nem? nem tudom. De magam is olvastam a váci papnövelde könyvtárában: Thesaurus Indulgen. Societati Jesu concessarum; egy sz.-ferenczi breviariumban pedig az ezen szerzetieknek adományozottakat, melyekből tetemes mennyiséget lehetne kiállítani.

T. † T.

Anyám névnapjakor.²⁾

Ki messze, messze élsz örömtelen
Gondolsz-e rám anyám ez ünnepen?
Mert ünnepe ez, mely ma ránk féselt,
A hajnal is bíborban ünnepelet;
Lehánnya hervadt öltönyét a föld,
Fehér palástot ölte mára föl.
Természet bár az égnek titka vagy,
Megérti lelkem néma szent szavad;
— A tiszta lélek úgy teremtetett,
Hogy értse át a titkos képletet —
Merengve nézem a nap bíborát:
Anyám névünnepe ragyogja át;
S a föld nyakán a hófehér palást,
Ha e napot nem, mit jelentne mást?
Gondolsz-e rám oh lelkem, jó anyám?
Gondolsz-e rám a szép nap hajnalán?
Te ott maradtál kóros ágyadon,
Eljöttem én s eljött a fájdalom;
Azóta hogyha csak sírom lehet,
Zokogva ejtek fájó könyveket.
Az fáj nekem, hogy így szeretlek én,
Hogy érted élni, mért vagyok szegény?
Ha majd lerázom a kor lánczait,

S a létel élni, küzdeni szabadít:
Inséget és nyomort ha szenvedél,
Fiadra gondold, a ki érted él, —
Kiesdve kéri neved ünnepen,
Hogy addig élj, csak addig légy enyém:
Ha gyermeked a köny helyett,
Tettben hű szerelmedet...
A mint merengtem így ez ünnepen,
Az égre vetve könyező szemem:
Mosolygva néze rám az esti nap,
Reményt mosolyga szám fájdalomnak.
De hajh! leszálta — és az éj ölén,
Sötét, homályos rém közelg felém;
Megáll előttem, s ajka így beszél:
„Ne bánts a lantot, mert anyád nem él,
A földre hulltam öntudatlanul
Mint a koporsó, mely a sirba hull; —
A messzelengő rém utószaván,
Hogy én nekem nem élne jó anyám,
— Mint esillagtú az égboltozaton —
Bennem kigyult az égő fájdalom.
Az éjet újra napfény üzte szét,
De már szememnek e nap éjsetét;
Setét az oly nap, oh setét, a mely
Szűlünk hideg porát esokolja fel!

¹⁾ Köszönettel veszszük, sőt a Szent-István-Társulat vál.ülésének végzése folytán is bizalommal felszólítjuk a kath. népbáratokat, hogy a népirodalom ezen fontos ágához minél többen minél több oldalról hozzá szólni sziveskedjenek.

Szerk.

²⁾ Olvasta Gy. J. a pesti növ. papok magyar egyház irodalmi iskolájában.

Az afrikai népek és egy hittérítő vértanusága.

Afrika azon részén, mely szereesenek kezében van, most is még nagy durvaság és műveletlenség uralkodik. — Egyik legnevezetesebb szereesen ország D a h o m e y, melynek területe 1400 négy-
szög mérföld, a lakosok száma pedig körülbelül egy millió.

Dahomey királyságban a legnagyobb vérengzés uralkodik; nem egyéb ezen ország, mint egy nagyszerű rabszolgababbarlang, hol mindenki a király rabja. Az asszonyok, leányok, gyermekek mind a király tulajdonai; senki sem házasodhatik addig, míg a királytól arra engedélyt nem kap. Az ország első hivatalnokai a hóhér; az európai fejedelmek egészségére a király emberi koponyából szokott inni. A királyi palota falain és ajtóin, a trónon koponyák pompáznak; a padló koponyákkal van kirakva. Az ország zászlóján szintén ezüst koponya látható.

Az angolok megintették már a mostani királyt, hogy ne rablással és ne gyilkolással foglalkozzék, hanem kereskedésre, földművelésre szorítsa népeit; mire a király ezt válaszolta: „A fehérek ajándékait kegyesen elfogadom; de a mi a rabszolgakereskedést illeti, abból hasznom van, és kérem az

európaiakat, azt tiltsák meg a többi szereesen népeknek, de nekem.” — E népnél még a multságok is vérengzésből állnak. Egy alkalommal az ott volt európaiaknak szintén meg kellett tekinteni, a

mint a legyőzött királyok fejét ide-oda gurították, s az embereket apró darabokra aprították. Menynyi embervér folyt itt, abból is következtethetni, hogy a király parancsára tavat ástak, melyet embervérrel tölthettek meg. — Elgondolható, mily elszántság kell arra, hogy katólikus papok elhatározzák magukat arra, hogy e vad népek közt a keresztény vallást hirdessék.

Hogy a hittérítők maguk is igen gyakran ezen vérszomj áldozatává lesznek, bizonyítja a következő történet: 1862-ben

egy európai kereskedő fordult meg Dahomey királyánál. Ez kijelentette neki, hogy a legközelebbi három nap alatt ne merje lakását elhagyni. Negyedik nap kivezettek egy nagy térre, hol előtte való éjjel roppant sok embert megöl-

tek; a többi közt egy szereesen hittérítő egy fára volt szegezve, mint ez képiünkön is látható. Feje, melle, kezei és lábai nagy erős szegekkel voltak átlugtatva, s gúnyból balkezébe naper-

nyöt adtak. Köröskörül megesonkított holttesteket, karóra tűzött emberfejeket lehetett látni.

Mondani sem kell, hogy az europai kereskedő iparkodott e borzasztó helyet minél előbb elhagyni.

Erdődi szőlőlevél, a ponyvairodalomról.

IV.

D. J. K.! — Az eddigiekből látható, hogy habár a megindított kétrendbeli hadjáratl nem is sikerült a ponyvairodalom valamennyi babonás termékeinek plebániám körébeni teljes megsemmisítése, mindamellett nem csak hogy az eddigi eredmény is fölülmulta várakozásomat, hanem ezenkívül még főmaradt zálogul abbéli reményem is, hogy a mi ma még nem sikerült egészen, sikerülhet holnap; hisz egykét fejszeesapásra egy fát sem vág le senki fia, sem egy kardesapással ki nem irt György vitéz uram se egy legiöt; az ajtó sem nyílik meg mindig egykét kozogásra; hisz olykor még az isteni kegyelem úija is hijába kopogtat némely szívnek bünrozsda ette sarku és kilinesü ajtaján!

Miért nem arathattam pedig a ponyvairodalmi babonás termékek ellen viselt irtó háboruban még nagyobb győzelmet, annak ugyan legfőbb oka az, hogy hijával voltam olyasminek, a minél fogva épen ugy tehettem volna én is, miként okatlan kisededével az eszélyes apa tenni szokott, midön az tört üvegdarabot vagy éles kést ragad meg markával. Ez esetben korántsem fogná egy okos apa is erőszakosan kirántani a gyermek kezéből az eszközt; de meg hijában fogná bármily szépen kémi is: „add ide édes fiaeszkám!” a kis makranczos annál keményebben fogná magához szorítani; ekkép erőszakoltatva azzal testét vagy kaesóit még megis sértheti; hanem valami más, a gyermeknek nem kevésbé kedves tárgyat, piros almát, mézes bábót vagy egyéb esecsebeesét fog az okos apa feltett kisedének mutogatni, minek láttára önkényt el fogja a kedves rajkó a veszélyes eszközt ejteni, kaesóit kíváncsian az adomány után terjesztvén ki. — Im ez volt az oka, hogy a babonás iratkák elkobzásában teljesen ezelt nem érhettem, mert semmim sem volt, a mit hiveimnek a babonás iratkákért esérébe adhattam volna. Ideje tehát, hogy a babonás ponyvairodalmi irkafirkák kiküszöböléséről valahára komolyan gondolkodjunk ne csak, de gondoskodjunk is. Itt azonban ezelt érni csak ugy fogunk, ha arról is intézkedünk, hogy a már megkedvelt ros helyett, jobbat adhassunk a nép kezébe. E nélkül a ponyvairodalmi bojtorján kipusztításában a végére érni soh' sem fogunk; mert bármily szorgalmasan irtogassuk is a tövis- és karóval ellepett földet, ha csak a vad növények helyébe abba jó magot nem vetünk, idővel bizony csak tövist és bojtorjánt fog az újra teremni. A kártékony ponyvairodalmi termékeket tehát ki kell a forgalomból a jobbakkal szoritani. És az irodalomnak e terén örömeist nyujtok esekély tehetőségemhez képest segédkezet.

Azon 30 különféle fajtaju iratka, melyeknek eddigelé ismeretere eljutottam, tekintve azoknak tartalmát, valamennyi, mind áhítatossági gyakorlatokat foglal magában; erkölesi rajzot vagy történeti elbeszélést egyetlenezet sem találtam köztök; miből azt kelle szükségkép következtetnem, hogy a föld népe áhítatossági gyakorlatok iránt előszeretettel viseltetik, azokat örökös beesben tartja, azokban keres bajaiban vigasztalást, keserveiben enyhülést, fáradalmai után nyugalmat, éhes lelkének táplálékot; ugyanezt tanusitják esoportos bucsujárásai és a honunkban létező számos kegyelemhelyek. E mezon tehát gaz-

Mi pedig t. olvasóink elé tüntetjük e képet, hogy egyrészlről kimutassuk, mily önfeláldozók a kath. hittérítők, más részlről lassuk, mily iszonyatos az élet oly társadalomban, mely a kereszténység üdvözítő tanait még el nem fogadta.

dag aratás ígérkezik. — Ugy, de honnan vesszük a babonás ponyvaiatkák ellensulyozására az anyagot? a babonás iratkák helyébe mit adunk a nép kezébe?

Kegyes kézből egy könyvnek jutottam ideiglenes birto-kába, melynek ezime: Sammlung von Gebeten und frommen Werken, für welche die Pápste heilige Ablässe verliehen haben; — Imák és áhítatossági gyakorlatok gyűjteménye, melyek fejében a pápák szent bucsukat engedélyeztek; tizenharmadik romai kiadás, egy aczélba metszett szép képpel. E gyűjteményben szebbnél szebb imák s áhítatossági gyakorlatok találhatók késsen, az anyaszentegyház által helybenbagyott, hiteles és gazdag bucsu-engedélyekkel ellátva, nem csak tartalmoknál, de ezimöknél fogva is vonzó; például: Jézus szent gyermekségének 12 titka, — Jézus öt szent sebeihez; — a 7 följajlás; — a kis korona; — az olvasó; — a 7 péntek; — a 40 üdvözlét adventben; — a boldogságos Szüz szent szive; — a 12 esillagos korona; — a 7 fájdalom korona; — az angyali korona sz. Mihály arkangyal tiszteletére; — sz. József 7 fájdalom s 7 öröme; — a jó halál; — hármás följajlás a Szentháromsághoz boldog kimulását; stb. stb.

Ezekkel nem lenne egyéb teendő, mint azokat a német-ajkuak számára ponyvaiatkák alakjában utányomatni, a magyarajkuak számára pedig lefordítanij, egy hozzáillő képpel vagy egyéb jelvénynyel, ad normam: 7 mennyei zár, s a Szent-István-Társulat peesétjével ellátni, Romában hitelesítettü, aztán pedig jókora esomagokban a plebániákra, kiváltképen pedig bucsuhelyekre szétküldeni, a buzgó népnek ugyanezt tudomására juttatni s öt ez ügyben felvilágosítani; söt mint emlények jó szolgálatot tennének ez iratkák iskolás gyermekeknek kiosztandó ajándécul; s ez meg legbiztosabb ut és mód volna azoknak a családí körökben való meghonosítására. Ha mi lelkípásztorok, miként hivatalunk magával hozza, egy szívvvel lélekkel így összesugunk és közremüködünk, ez uton, hiszem rövid időn elhordja a forgó szél a pokoli nyomtatványokat s népünk kezén oly iratkák forgandanak, melyekből tudós, tudatlan okulkat, igaz- s tévhitü épülhet és senki meg nem botránykozhatik. Bucsuhelyeken a kegyelemkép történeti leírása is szaporitandja az épületes iratkák számát, mint például, multkori levelemben a pócsi kép leírása; kalauzul pedig az áhítatossági gyakorlatokban szolgálhatand a fönidézett könyv nyomán megirandó rövid oktatás a bucsu fogalmáról s elnyerhetésének kellékéről, föltételeiről.

A fordítási munkát, ha tervem életrevalóságáról az illető véleményezők meggyözödvé vannak s bennem megbiznak, ezer örömmel magamra vállalom. Minél fogva t. szerkesztő urat stante pede fel is kérem, sziveskedjék ez ügyről s ez ügybeni ígéretemről a sz.-István-társulati igazgató urat — miután vele ugyis egy fedél alatt lakik — értesíteni; *) és ha ajánlatom elfogadtatik, én azonnal neki is gyürközöm és lassankint 20—30 önkénytest állítok ki teljes mundirral és municzióval ellátva a harezterre a pokoli fajzat leszorítására a ponyváról. Legköze-

*) Ez ügyben magánlevelet irtunk. Szerk.

lebbi alkalommal felküldöm saját uti költségemen mutatóba az első kis keresztés vitézt; és ha ez szíves fogadtatásra talál, ugy majd időnkint párjával vagy hármásával expedíalom őket a nyíregyház-debreczeni vasuton Pestre. Addig pedig, míg a to-

borzással és hadi felszereléssel elfoglalva leszek, Szutor Gáspár uramnak adom át a tollat.

Isten áldása velünk!

Irsik Ferencz.

A gazda teendői május hóban.

Siettetni kell az ugarlást, és ha lehet, be is végezni, ha az idő engedi.

A répa és káposzta rásza ültetés kezdetét veszi és folytatattatik, a mint az időjárás többé kevésbé kedvező. Árpavetés, burgonyaültetés bevégeztetik.

Kendert, lent, kukoriczát, kölest vessünk.

Takarmánynak való kukoriczát 8—10 napi időközökben. Ugyan ily időközökben vessünk mohart és ezukorezirokat is.

A burgonyát, kukoriczát, mihelyt kibujt, meg kell fogasoltatni, ez által a föld felporhanyittatván, nem csak könnyebb-ségünkre lesz az első kapálással, hanem egy kapálásnál a növény kifejlése elősegítésére nézve fel is ér.

A lóher- luczerna kaszálás kezdetét veszi.

A kapás növények első kapálását e hónapban meg kell tétetni.

A lent gyomláltassuk ki.

A réteket különösen e hónapban őrizni kell a kártételektől, mert most már a marha csupán a gázolással is sok kárt tesz benne.

Oly réteket, melyek vízáradásoknak vannak kitéve, mielőbb kaszálni kell, mert a júniusi napfordulás körül többnyire esőzések vannak.

Gazdag réteken május utolsó hetében szintén lehet már kaszálni; az is kezdje meg e munkát, a kinek sok vagy sásas a rétje; mert noha a kaszálás idejét a fűnek virágzása határozza is meg — akkor kell ugyanis kaszálni, mikor legtöbb fű virágzásba indul — mégis jobb inkább kevésse előbb kaszálatni, mint elkésni, és széna helyett szalmát kaszálatni.

A konyhakertben május közepe felé ujlag lehet vetni: fejes salátát, virágos káposztát, karalábot és késő burgonyát.

A hónapos és nyári fekete retek vetését időszakonként ismételtetni.

A borsót, paszulyt meg kell karózni, és megkapálni, a burgonyát feltöltögetni.

A magnak kitétt gyökerek — petrezselyem, saláta, czékla, hagyma stb. — fejlődő szárait karókhöz kell kötözni, nehogy a szél letörje; ügyelni kell arra is, hogy valami pusztító rovar hozzájuk ne férjen.

A dinnyét ki kell ültetni.

A nemes gyümölcsfákat, főképp, ha igen virágzók, száraz időben meg kell öntözni.

Ha eserebogarak mutatkoznak, korán reggel rázzuk meg a fákat, és a lehullt eserebogarakat felszedvén, a baromfiakkal etessük meg.

A hernyókat pusztítsuk.

A esigák ellen legjobb a fák alá nedves borsó szalmaesomagokat tenni; ezekbe éjen át beleveszik magukat, s így könnyen elpusztíthatók.

Ha tartós eső van, a virágzó gyümölcsfákat gyakran rázzuk meg, nehogy tulságos nedvesség miatt virágaik elrothadjanak és lehulljanak.

Nagyon termékeny fákön a virágot ritkítani kell, hogy tul ne erőltesse magát.

Szölöben e hó elején a felesleges sarjakat ki kell tördelni.

A második kapálást május vége felé kell megtenni, hogy virágzásig készen legyünk vele.

Otthon a pinczét, szénapajtákat, magtárt, padlást tisztogassuk és szellőztessük.

A télen át összehordott földkészletből minden héten legelőbb egy réteget a trágyahalomra kell hordatni.

Öröltetni kell a nyári sürgős munkák által elfoglalt hónapokra, nehogy hordáskor kelljen az igásfogatokat a malomba küldeni.

Ezen hónapokban kezdetik meg rendesen a legeltetés a szarvasmarhánál; ha vékony a legelő, vagy nedves idő jár, még e hónapban is száraz takarmányt kell adni a kihajtás előtt mind a szarvasmarhának, mind a juhoknak.

A zöld takarmány etetését nagyobb mennyiségben e hónap folytán kell megkezdeni, mit legalább 14 nap folytán hosszúra vágott szalmaszeccskával összerázva kell etetni; ezt kell tenni azon esetben is, ha a zöldtakarmány nedves az esőtől, főképp ha az esőzés hosszabb ideig tart.

A zöld takarmány, melyet etetésre használunk, mindig frissen kaszált legyen, s legelőbb egy napra valót szabad a takarmány-kamrába hordani, melynek oly helyre kell építve lenni, hol a nap nem éri, e mellett legyen elég téres és szellős. A takarmányt benne vastagon felhalmozni nem szabad, nehogy megpájjék, — mi ha mégis megtörténék, vékonyan szét kell teregetni, s hideg vízzel meglocsolni, hogy frissességét visszanyerje.

Az adagokat apró részletekben kell az állatok elé adni.

Az itatásnak a zöld takarmány etetésekor vagy etetés előtt kell történni, vagy etetés után akkor, midőn már a kérődzés végbement.

A juhok mosása, nyírása e hó folytán szokott történni; ha hideg idők járnának, nem kell vele igen sietni.

Ügyelni kell, hogy a juhász a fris ugaron kelt fűre, melynek levelei tele vannak porral ragadva, ne hajtsa, mert ez felette ártalmas.

Mihelyt a melegebb nyári napok beállanak, oly legelőre kell a sertéseket hajtani, hol elegendő vizök van; ez főkéllék arra, hogy nyáron át egészségben maradjanak.

A méhek rajzása beállván, kasokat elegendő mennyiségben tartassunk készen.

Zs. N.

Apróságok.

11.

A pogány Roma némely törvényei, s mi törént Antigonus romai polgárral? I. Általános

fenyítő törvény. A tanács elvégezte, a nép parancsolja, a régi telepítvények helybenhagyják: Hogy, ha az emberek mint emberek valamely évben vétkeznek, az emberek mint emberek azon évben nézzék el nekik. Ha pedig a roszak, mint roszak nem javulnak meg, a jók, mint jók, keményen büntessék őket.

II. Tiltó törvények. a) Augustus császár törvénye tiltá a templomok ajtaíat vízzellettel fertőzteni. b) Caligula törvénye meghagyá: hogy a nő a negyednapos hidegláz elüzésére nyakon hordozandó papírszeleteket árulgatni ne merészeljen.

c) Censor Cató törvényt hozott: hogy az ifju a hajadonnal, vagy a hajadon az ifjuval a forrásnál, hova vizet meríteni, vagy a folyónál, hol mosni, vagy a kemenczeknél, hol kenyeret sütni szoktak: időzni, beszélgetni ne merészeljenek.

Dezember hóban, mint szokás volt, az illető censorok — felügyelők — vizsgálván Coeli hegység tartományát, bevadoltatott előtök Antigonus gazdag római polgár. Márk-Aurél császár barátja, hogy Mars-isten temploma falait leöntéssel fertőzteté;

neje, hogy hidegláz elleni babonás papirokat árulgatott; s leánya, hogy az ifjakkal a forrásnál, folyóknál és kemenczeknél beszélgetett s nevetgézett: minthogy pedig a mult évi jegyzékből az tűnt ki, hogy Antigonus és családja ugyan-e hibákért már egyszer megintettek, a tanács végzése következtében Siciliába száműzettek.

Ha most is e szigorú fejelem uralkodnék, be sok férfinak, ki nem csak a templom külsejét, hanem rendetlen magaviseletével belsejét is szentségteleníti; be sok nőnek, ki legények irányában nem tud elég szende, szemérmes és tartózkodó lenni, itt kellene hagyania a esendesen tűrő, hallgató szép Magyarhont.

Oro Sz. Ádám.

Műjóság?

(Az örvendetes májushónak első napján) a pesti buzgó katolikus hívek ezen évben is elzarándokoltak négy: úgy mint a teréz-, józsef- és ferenczvárosiak, továbbá a szent-ferencz-rendiek szentegyházából a reggeli hat órákor hallgatott szent-misé után kerestek ragyogása, zászlók lobogása, ajtatos imák és szívmelő szent énekek zengedése közt az Esztergám melletti szentkereszt tiszteletere fölszentelt kegyhelyre, honnan 4-kén az élet keresztjeinek könnyebb viselhetésére megújult lelki erővel térnek vissza. Mind a két napi jelenet valóban szent érzésekre ragadja az ember szívet, midőn egy városnak háromajku népét, külön menetekre fölcsúszva, tulajdon lelkiatyái által vezéreltetve, látja az utzakon keresztül vonulni, s hallja a nagy Istent dicsőíteni, jövéteményeit magasztalni s új áldásokért hozzá esdekelni annak nevében, ki szent keresztje által váltotta meg e világot, és ki megígérte: „Valamit kérendetek az Atyától az én nevében, megadja nektek.”

(Az „Eger” írja:) Kisapponyi Bartakovics Béla érsek s örökös főispány ur ő nagyméltósága névnapját f. hó 23-án ünnepeltük. Nem valánk ugyan szerencsések, hódoló mély tiszteletünk kijelentése mellett tolmácsolhatni szerencse- és üdvki-vánatainkat, mert ő nagyméltósága épen e napokban évi lelki szent gyakorlatának megtartása végett a szentferencziek zár-dájának magányába vonult; hanem annál számosabban siettünk 9 órákor a főtemplomban, és 10 órákor a szentferencziek templomában tartott ünnepélyes istentiszteletben résztvenni, hogy az egri egyházmegye szeretett főpásztorának s kettős megyénk örökös főispányának Istentől hosszú életet, áldást és boldogságot kérjünk.

(A pesti pöttyvárosi basilika) építési alapjára a kibocsátott kölesönhez a kalocsai főkáptalan 1000 fittal, és Kassai Ferencz ur 1000 fittal, Wenkheim Krisztina grófhölgy szintén 1000 fttal összeggel járult.

(Sz. István napján az idén) a nt. kapucinusok bécsi templomába magyar szónoklat tartására ft. Ambrus Sándor esperes és pátkai plebános ur hívatott meg.

(Kegyeletes tett.) A tek. Nánáscsalád Leleszen, a Megváltó halála évnappján, az ajtatos híveket azon, buzgó vallásosságáról tanuskodó szép tettel örvendeztette meg, hogy a régi Ur koporsója helyett, mely már alig volt használható, egy szép, izléssel készült Ur koporsóját állítottatott, mely a díszítményekkel együtt mintegy 160 o. é. fttal került. Mely szép aján-dékért a t. családnak ugy a feleszi lelkész ur, mint hívei hálás köszöneteket nyilváníttak.

(Füred látogatóinak) azon örvendetes hírrel szolgálhatunk, hogy a Balaton vize áradás folytán oly magas, miszerint a fürdés igen kényelmes, minthogy ott, hol tavaly 1² lábnyi víz volt, jelenleg 5 lábnyi mélységű, és a fürdőhelyiségen túl 7 lábnyi. — Tehát teljesen alaptalan az itt-ott elterjedt hír, hogy Balaton-Füreden hideg fürdőt nem lehet többé használni, sőt ellenkezőleg a hideg fürdő kedvelőinek e fürdőidényben több élv kínálkozik, mint egyébkor. (Beküldetett.)

(32 májushavi szent beszéd), írta Zádori János. Bolti ára 1 ftt 30 kr. A májushavi Mária-tisztelet nálunk is mindinkább általánossá válik. Szántalan helyen a buzgó lelkészek májusban minden nap szent beszédet intéznek híveikhez.

ilyeneknek kitünő szolgálatot fognak tenni a Zádori által kiadott májushavi szent beszédek, melyek családi olvasmányok kiválóan alkalmasak. Vajha részeseüljön e jeles munka érdemelt elterjedésben. Kapható Pesten Pfeifer Nándornál.

(Megjelent és beküldetett): **Máriahavi Nefe-lejts.** Imakönyv a májusi ajtatosság idejére; írta Zádori János, a főmagasságu bíbornok-érsek jóvá hagyásával. Alig jelentek meg Zádori ur 32 májusi szent beszédei, újabban szintén egy nem kevésbé jeles imakönyvvel, a Máriahavi Nefelejtsessel gazdagította a t szerző a kath. irodalmat, s gondoskodott a kath. hívők lelki szükségéről. Sietünk e kedves ajtatossági könyvre t. olvasóink figyelmét fölhívni; méltóbb májusi emléket alig szereshetnénk magunknak. Az igen díszes, s kitünő aczélekpeppel ékesített könyv ára 1 ftt 20 kr. Kapható Pesten Pfeifer Nándornál és általa minden hazai könyvkereskedésben.

(Uj magyar köszöntő). „Különféle alkalmi üdvözletek és szavalmányok tára. Mind a két nembeli ifjuság használata-ára írta Nyulassy Antal, sz.-Ben.-r. pannonhegyi tagja s győri főgymn. ny. r. tanár. Harmadik jobbitott és bővített kiadás.” A jó köszöntő könyveknek még mindig nem vagyunk bővében. Nyulassy köszöntője mellett az maga ajánlásul szolgál, hogy már harmadik kiadásban forog a tanárok és növendékek kezén. A könyv felozlik kötetlen beszédben írt és verses üdvözletekre, és egy toldalékra, melyben német nyelven foglaltatnak üdvözletek. Ajánljuk a szülők és nevelők figyelmébe. Kapható Esztergamban Horák nyomdásznál mint kiadónál, s általa minden hiteles könyvkereskedésben.

A Szent-István-Társulatba 1864-iki május 1-je óta belépett új tagok névsora.

(Folytatás.)

Kassai egyházmegyében: Nagy János, Bodnár András, Moltsányi János, Ruzsinszky József, Juhász Pál, Beziák Ferencz.

Pécsi egyházmegyében: Dombóvári kerületi tanítók kara. Kantha István.

Szepesi egyházmegyében: Gr. Csáky Kálmán.

Egri egyházmegyében: Rády Endre, Zbisko Alajos.

Szathmári egyházmegyében: Ujhelyi Alajos, Kompay Antal, Kocsis József.

Pesten: Makkay D., Unger Alajos, Bartay Gáspár, Brunner János, Karácsonyi Mihály, Virber János, Bárány István, Renu Izidor, Bogisich Lajos, Hegyesy Dezső, Horváth Imre, Wittendorfer Antal, Bauer János (Folytatása következik.)

Szerkesztői mondanivalók. Ny. A. Győr. Az 5-dik és következő képekhez mielőbb kérem a szöveget. — P. F. és M. E. Győr. Szives köszönet. Önök szakmájából népszerű dolgozatokat nagyon szivesen fogadna a Néplap. — K. T. Bicske. T. Sz. Balázsa, L. M. Peterd. Sz. M. Szeged: Köszönettel vettem. —

Helyreigazítás. Lapunk 15-dik számában a 119-dik lapon 3-dik versszak 7-dik sorban olv. ront, vert helyett. A 9-dik versszak 2-dik sorában olv. nyugton, nyugtalan helyett.